

ILLUSTRATIE ELIANE GERRITS

Mona Lisa van de Dust Bowl

Iedere humanitaire crisis kent een iconische foto die in ons geheugen staat geëts. Het uitgemergelde kindje met de dikke buik in Biafra, het „naspalmmeisje” in Vietnam dat huilend uit het bombardement rent. De geportretteerden vangen de essentie van de geschiedenis, maar blijven vaak naamloos. Zo heeft de Grote Depressie van de vorige eeuw het gezicht van een moeder: de befaamde *Migrant Mother*. Een weggijkende jonge vrouw met een baby op schoot en twee kinderen die zich in haar nek verschuilen. De foto heeft iets raadselachtigs. De vrouw is prachtig ondanks haar vermoeide blik, haar verweerde huid, haar versleten kleren. Ze straalt trots, kracht en vastberadenheid uit. Het zou bijna een modelfoto kunnen zijn, zo perfect is de compositie. Dit iconische portret werd gemaakt door de fotografe Dorothea Lange in 1936. De foto was onderdeel van een reportage over erwtenplukkers die in Californië gestrand waren vanwege een mislukte oogst. Over de ontmoeting schreef Lange, jaren later, onder meer het volgende: „Ik vroeg niet naar haar naam of levensloop. Ze vertelde me dat ze 32 was, en dat ze leefde van bevroren erwten en vogels die de kinderen ving. Ze hadden net de banden van hun auto verkocht om eten te kopen.” De foto, die ik als kind uit een tijdschrift knipte en sindsdien bewaard heb, is me

Flessenpost uit de VS

Schrijfster Pia de Jong is met haar gezin verhuisd van Amsterdam naar Princeton, in de VS. Ze schrijft wekelijks over wat haar daar opvalt.

altijd blijven intrigeren. Wie was deze vrouw? Waar kwam ze vandaan en hoe ging het verder met haar en haar gezin? Onlangs vond ik het antwoord. Ruim dertig jaar later werd de vrouw herkend door een journalist. Hij deed wat Lange verzuimd had te doen: haar naam vragen. De *Migrant Mother*, ook wel bekend als de *Mona Lisa van de Dust Bowl* vanwege de stofstormen destijds op de prairies - heette Florence Thompson. Met haar naam kwam haar leven tevoorschijn. Alsof de stofwolken eindelijk oplossen. Florence werd geboren in 1903 in wat nu Oklahoma is. Op haar zeventiende trouwde ze met een boerenzoon. Ze werkten op het land en in zaagmolens om het hoofd boven water te houden voor de kinderen die al snel kwamen. In 1931, toen ze van haar zesde kind in verwachting was, overleed haar man. In 1936, ten tijde van de foto, had ze zeven

kinderen en was ze opnieuw in verwachting. Ze werkte hard. Vaak spaarde ze eten uit haar eigen mond voor haar kinderen.

De fotoreportage raakte een snaar. Een week later werd twintigduizend ton voedsel naar deze hongerige mensen gestuurd. Maar Florence en haar gezin waren toen al verder getrokken. Haar leven bleef getekend door armoede. Ze maakte werkdagen van 16 uur, 7 dagen per week, in restaurants, fabrieken en op het land. Ze plukte 200 kilo katoen per dag, ook al woog ze zelf nog geen 50 kilo. Florence en haar kinderen schaamden zich voor de beroemde foto waar zelfs een postzegel van is gemaakt. Ze hadden er geen cent aan overgehouden.

„We hadden niet alleen armoede”, zegt haar dochter in een interview. „We hadden ook plezier samen, we genoten van muziek. Mijn moeder kon ons dan wel geen materiële zaken geven, maar wel liefde. En een gevoel van onafhankelijkheid.”

In 1983 overleed Florence op tachtigjarige leeftijd. De vrouw die zo veel meer was dan die ene beroemde momentopname. Zoals haar dochter zei: „Mijn moeder definieerde de Depressie, maar ze liet zich niet door de Depressie definiëren.”

Reacties via pdejong@ias.edu